

İZMİR TİCARET ODASI

KANADA'NIN TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELERİ

VE

TÜRKİYE - KANADA DIŞ TİCARETİ

Begüm TATARI
Dış Ekonomik İlişkiler Müdürlüğü
Uzman Yardımcısı

Ekim 2005

KANADA

I. ÜLKE BİLGİLERİ

Başkent	: Ottawa
Yüzölçümü	: 9.984.670 km ²
Nüfus	: 32.805.041 (Temmuz 2005 tahmini)
Para Birimi ve Parite	: Kanada Doları (CAD); 1 ABD Doları = 1,301 (2004) Kanada Doları
Resmi Dil	: İngilizce-Fransızca
Yönetim Şekli	: İngiltere tahtının sembolik başkanlığını kabul eden Anayasal Monarşi (Krallık) ve Demokratik Parlamentolu Federal Devlet

II. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER (2004)

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	: \$1,023 trilyon
GSMH Artış Oranı	: %2,4
Fert Başına Düşen GSYH	: \$ 31.500
İşsizlik Oranı	: %7
Enflasyon Oranı	: %1,9
Bütçe	: <i>Gelirler</i> : \$151 milyar <i>Giderler</i> : \$144 milyar

III. KANADA'NIN EKONOMİK YAPISI

Kanada, 2004 yılı sonu itibariyle, 1 trilyon 126 milyar 625 milyon dolarlık Gayrisafi Yurtiçi Hasılası ile OECD ülkeleri arasında 6., dünyada 7. büyük ekonomi olarak yerini korumaktadır.

Nispeten durgun geçen 2003 yılında gerçekleştirdiği % 1.7'lik büyümenin ardından, 2004 yılında gerçekleştirdiği % 2.68'lik büyüme oranıyla ekonomisindeki nispi durgunluğu sona erdirmeye konusunda dikkate değer bir başarı sağlamıştır.

Söz konusu büyüme oranı, kişi başına milli gelir büyüklüğüne de pozitif yansımalarla bir önceki yıl 33.862 Dolar olan değer 2004 yılında 35.162 Dolar olarak gerçekleşmiştir.

Dış ticaret rakamlarına baktığımızda, ithalat ve ihracat rakamlarının 2003 yılında görülen gerilemenin ardından, pozitif yöndeki büyümenin de etkisiyle artış trendini yakaladığı görülmektedir. İthalatın yaklaşık %7 lik bir büyüme oranıyla 363 Milyar Dolar, ihracatın ise yine yaklaşık %7 lik bir büyüme ile 430 Milyar Dolarlık bir seviyeye ulaştığı, ticaret hacminin ise 793 Milyar Dolara ulaştığı gözlemlenmektedir. Kanada'nın bu dönemde dış ticaret dengesi 67 Milyar Dolar fazla vermiştir. Anılan artışın, Kanada'nın en büyük ticaret ortağı olan Amerika Birleşik Devletleri ekonomisinde görülen talep artışından kaynaklandığı söylenebilir.

Ancak, Kanada dolarının ABD doları karşısında Ekim 2004 tarihinden itibaren değerlenmeye başlamasıyla ihracat artışı durmuş hatta 2005 yılının ilk iki ayında gerilemeye başlamıştır.

2004 yılında görülen ekonomideki canlanmaya paralel, 2003 yılında % 7.4 olan işsizlik oranı Mart 2005 sonu itibariyle % 6.9 oranına gerilemiştir.

2004 yılında enerji fiyatlarındaki yükseliş ve piyasada gözlemlenen canlanmanın etkisiyle enflasyon oranı % 2.3 olarak gerçekleşmiştir.

Döviz kuru, ABD Dolarında görülen düşüşün etkisiyle yıl içinde 0.85 US Dolar seviyelerine kadar yükselen Kanada Doları Kasım 2004 ayından itibaren gevşemeye başlamış ve 2004 yılı Mart ayı itibariyle 0.82 US Dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu durum yılın son çeyreğinde ekonomiye ihracat rakamlarında düşüş, ithalat rakamlarında ise yükseliş olarak yansımıştır.

2004 yılında seçimler yapılmasına rağmen harcama kalemlerinde olağandışı bir sapma meydana gelmemiş ve bütçe 9.1 Milyar Dolar fazla vermiştir.

Ödemeler dengesindeki istikrarlı süreç de devam etmiş olup, ödemeler dengesi 33.824 Milyon Dolar fazla vermiştir.

1997 yılına kadar sürekli olarak kamu borçlarında görülen artış, sürdürülen ekonomik istikrar tedbirleri sayesinde söz konusu yıldan itibaren düşmeye başlamış ve 2004 yılı sonu itibariyle 501 milyar dolar seviyesine inmiştir. Borçların GSYİH ya oranı %45 olarak gerçekleşmiştir.

2005 yılı Mart sonu itibariyle Kanada'nın nüfusu 32 milyon kişi olarak tahmin edilmektedir. Kanada, nüfusuna göre satın alma gücünün yüksekliği ile ve kişi başına düşen harcama miktarının yüksekliği ile dikkati çekmektedir. 2004 yılında toplam kişisel harcamalar 641 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

IV. KANADA'NIN DIŞ TİCARET POLİTİKASI

Ekonomisinin büyüklüğüne karşın iç pazarın küçük olması nedeniyle, ihracat ülke ekonomisinin can damarını oluşturmaktadır. İhracatın artırılmasına yönelik çalışmalar, hükümetin istihdam ve ekonomik büyüme politikalarının odak noktasıdır.

Yüksek ticaret hacmine sahip Kanada, ihracatının %85'ini ABD'ye gerçekleştirmektedir. Bu nedenle, ihracatın daha güvenli bir yapıya erişmesi ve belli bazı ülkelere bağımlı olmaktan çıkarılması için bir yandan ABD ile süre gelen ticari ilişkiler sürdürülürken, diğer taraftan geleneksel Avrupa pazarı ve hızla büyüyen Asya Pasifik ve Latin Amerika pazarlarına girilerek ihracat pazarlarının çeşitlendirilmesine ve ABD'ye bağımlılığın azaltılması çalışılmaktadır.

İhracatın geliştirilebilmesi bakımından ülke içerisinde uygulanması öngörülen tedbirlerden beklenen sonuçların alınabilmesi, ticari engellerle karşılaşmadan istikrarlı ve güvenilir pazarlara ulaşmakla mümkün bulunmaktadır. Bu nedenle, Kanada hükümeti, uluslararası ticarete karşılaşılabilecek muhtemel engellerin asgari düzeye indirilmesi için çok taraflı ve iki taraflı ticaret anlaşmalarına ve düzenlemelerine büyük önem vermektedir.

Kanada'nın kurucu ülkeler arasında yer aldığı Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), ülkenin dış ticaret politikasının temelini oluşturmaktadır. Ülke, DTÖ'nün daha etkin hale getirilmesi, sistemin basitleştirilmesi ve ticari ilişkilerde tek taraflı keyfi uygulamaları önlemeye ve sistemin bütün üye ülkelerin kabul edeceği kuralları oluşturması amacıyla DTÖ çerçevesinde yürütülen çalışmalara ve çok taraflı ticaret müzakerelerine daima aktif katılmaktadır.

Kanada bir yandan DTÖ'nün aktif tarafları arasında yer alırken, diğer yandan da son yıllarda bölgesel anlaşmaları dış ticaret politikasının en önemli aracı olarak kullanmaktadır. 1989 yılında Kanada ve ABD arasında Serbest Mübadele Bölgesi Anlaşması'nın (FTA) yürürlüğe girmesi, daha sonra Meksika'nın da katılımıyla üç ülke arasındaki ticaretin Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA) çerçevesine oturtulması ve nihayet Şili (1996) ve İsrail (1997) ile de serbest ticaret anlaşmaları imzalanması, Kanada'nın bir yandan kendi pazarını söz konusu ülkelere açarken, diğer yandan da güvenilir ve istikrarlı pazarlar kazanmaya yönelik ticari politikalarının iyi bir örneğini oluşturmaktadır.

Kanada'da ihracatı düzenleyen bir mevzuat bulunmamakta, ihracatta geniş bir liberalizasyon uygulanmaktadır. Bununla birlikte, muhtelif özel düzenlemelerle bazı malların ihracatı yasaklanmakta veya kontrol altında tutulmaktadır. Ana hatları itibariyle ihracatı kontrol altında olan mallar listesinde otomatik silahlar, kimyevi-

biyolojik ve nükleer silahların yapımında kullanılan maddeler veya bunların nihai ürünleri, nesli tükenmekte olan hayvanlar ve bitkiler, tabii kaynakların korunmasını amaçlayan iki taraflı ve çok taraflı anlaşmalarla ihracatı kontrol altında tutulan maddeler bulunmaktadır.

Kanada'da ithalatı düzenleyen kapsamlı bir mevzuat bulunmamakta, ithalat genelde serbest rekabet kuralları çerçevesinde cereyan etmektedir. Bununla birlikte, bazı korunma tedbirlerinin yanı sıra, bazı malların ithalatı özel yasal düzenlemelerle müsaadeye tabi tutulmaktadır.

Yerli sanayiinin korunması amacıyla ve MFA çerçevesinde uygulanan kısıtlamalara tabi tutulan tekstil ve konfeksiyon ürünleri ithalatı ve arzın tanzimi (Supply Management) politikası çerçevesinde süt ve süt ürünleri ile kümes hayvanları, bunların etleri, yumurta ithalatı izne tabi bulunmaktadır. Ayrıca yerli sanayiinin korunması amacıyla demir-çelik ürünleri ithalatı da izne tabi tutulmaktadır.

V. KANADA'NIN DIŞ TİCARETİ

Kanada'nın ekonomisi, büyük ölçüde dış ticarete dayanmaktadır. Kanada'nın 2000–2004 yıllarına ilişkin dış ticaret değerleri, aşağıdaki tabloda görülmektedir.

KANADA DIŞ TİCARETİ (2000-2004) (milyar \$)				
Yıllar	İhracat	İthalat	Dış Ticaret Dengesi	Dış Ticaret Hacmi
2000	482,7	428,0	54,7	910,7
2001	471,3	415,6	55,6	886,9
2002	468,5	422,3	46,3	890,8
2003	459,9	412,7	47,3	872,6
2004	492,6	436,5	56,1	929,1

Kaynak: <http://www.statcan.ca>

1. İhracat

İhracat Yaptığı Başlıca Ülkeler: A.B.D. (%85), Japonya (%2,1), Birleşik Krallık (%1,6)

Başlıca İhraç Maddeleri: motorlu taşıtlar ve yedek parçalar, sanayi makineleri, uçak, telekomünikasyon teçhizatı, kimyasallar, plastik, gübre, kâğıt hamuru, kereste, mazot, doğal gaz, elektrik, alüminyum

Kanada'nın 2004 yılı ihracatı 492,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2000 yılından itibaren sürekli olarak düşme trendi içerisinde olan ihracat % 7'lik bir artış oranıyla 2004 yılını yükselişe kapatmıştır. İhracattaki artış geçen yılın ikinci yarısından itibaren ABD kaynaklı talep artışının etkisiyle başlamış ve bu yılın son çeyreğine kadar devam etmiştir. Esasen bu artış sadece ABD kaynaklı da değildir. Diğer önemli ticaret ortaklarına karşıda ihraç artışı kaydedilmiştir.

İhraç ürünlerinin yapısına baktığımızda, ihracatı oluşturan temel kalemlerin sırasıyla, makine ve ekipmanları, otomotiv ürünleri, endüstri ürünleri, enerji ürünleri, orman ürünleri ve tarım ürünlerinden oluştuğunu görmekteyiz.

2. İthalat

İthalat Yaptığı Başlıca Ülkeler: A.B.D. (%58,9), Çin (%6,8), Meksika (%3,8)

Başlıca İthal Maddeleri: makine ve teçhizat, motorlu taşıtlar ve parçaları, mazot, kimyasallar, elektrik, dayanıklı tüketim malları

Kanada'nın 2004 yılı ihracatındaki gelişmeye paralel bir seyir izleyen ithalat da, ekonomideki canlanmaya paralel olarak 2003 yılının ikinci yarısından başlamak üzere yükseliş trendine girmiştir.

Kanada, dış ticaretinde dışa açık bir politika izlediğinden, ihraç ürünlerinin üretiminde kullandığı hammadde ve yardımcı maddelerin çoğunu ithalat yoluyla tedarik etmektedir. Dolayısıyla ihraç

ürünlerinde gürülen talep yönlü bir canlanma beraberinde ithalat miktarında da artış meydana getirmektedir. Kanada ekonomisinde birebir olmasa bile ithalat ihracatın bir fonksiyonu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ticaret hacminin büyüklüğü de hem ekonomisindeki sağlıklı yapılanmadan hem de ithalatın ihraç hacmine bağımlılığından kaynaklanmaktadır.

İthalatın Yapısı

Kanada'nın 2004 yılı ithalatında, makine ve ekipmanları grubu ilk sırada yer almaktadır. Söz konusu sektörde Kanada'ya ihracatımız neredeyse yok denecek seviyededir. Makine imalat sektöründe bu büyük pazara girebilmek için, bire-bir tanıtım ya da fuarlar vasıtasıyla toplu tanıtım yapmak suretiyle orta ve uzun dönemde ihraç ürünlerimizin söz konusu pazarda rekabet şansının olduğu düşünülmektedir.

Otomotiv sektörü ikinci mal grubunu oluşturmaktadır. Otomotiv sektörü Kanada sanayisinin en kuvvetli olduğu sanayi dallarından biridir. Bu sektörde 90 milyar dolar ihracatı olan Kanada net ihracatçı konumundadır. Sektördeki toplam 167 milyar dolarlık ticaret hacmini büyüklüğü, anılan sektörde Kanada sanayisi ile ABD sanayisinin adeta iç içe geçmiş yapısından kaynaklanmaktadır. Dünyanın en büyük üreticilerinden GM, Ford ve Chrysler firmalarına ait üretim tesisleri Kanada'nın Toronto bölgesi ile ABD'nin Detroit şehirlerinde yer almaktadır. Üretim belli kısımları ABD tarafında belli kısımları ise Kanada tarafında yapıldığından, sektördeki ticari trafik ihracat ve ithalat rakamlarının yüksek görünmesine yol açmaktadır.

Otomotiv sektöründe, yine makine sektöründe olduğu gibi ihracatımız yok denecek seviyededir. Bununla beraber, söz konusu sektörde, özellikle yedek parça sektöründe ülkemiz sanayisinde son yıllarda kaydedilen gelişme ile Kanada piyasasında rekabet şansımızın oldukça yüksek olduğu düşünülmektedir.

Endüstri ürünleri sektörü üçüncü sıradaki mal grubunu oluşturmaktadır. Bu sektör, potansiyeli yansıtmamasına rağmen mevcut ihracatımız içinde başarılı olduğumuz sektörlerin başında gelmektedir. Demir-çelik ihracatımız, Kanada hükümetince bazı ürünlerimize karşı açılan dumping soruşturması sebebiyle uygulanan geçici dumping vergisine rağmen, 112 milyon dolar ile ihracatımızın en yüksek kalemini teşkil etmektedir. Kanada, sanayi üretiminde ve inşaat sektöründe kullanılmak üzere, uygun fiyatından dolayı demir-çelik ürünlerimizi talep etmektedir.

Ancak, kendi sanayisini korumak maksadıyla sürekli Türkiye ve benzeri ülke ürünlerine karşı dumping soruşturması açmakta ve geçici dumping vergisi uygulamak suretiyle sanayisini geçici olarak rahatlatmaktadır. Sonuçlanan soruşturmalar bugüne kadar ülkemiz lehine neticelenmiştir. Söz konusu soruşturmaların sonuçlanması uzun süre aldığından, zaten düşük bir kar marjıyla çalışan sektördeki ihracatçılarımızı olumsuz yönde etkilemektedir. Söz konusu sektör grubunda özellikle plastik sanayisinde rekabet şansımızın yüksek olduğu düşünülmektedir.

Diğer tüketim malları grubu ithalat listesinin dördüncü sırasında yer almaktadır. Bu grubun alt grubunda yer alan giyim ve ayakkabı sektörleri ülkemizden yapılan mevcut ihracat ve yapılabilecek potansiyel ihracat açısından önem arz etmektedir. Kanada önemli miktarda giyim ve ayakkabı ithalatı yapan ülkelerden birisidir.

Ancak, pazarın büyüklüğü ihracatçıların ilgilerini çekse de, söz konusu pazarda rekabet edebilmek son derece güçtür. Pazarda çok yoğun bir fiyat rekabeti yaşanmaktadır. Kanada'nın uygulamakta olduğu kota kısıtlamalarının da 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren kalkmasıyla, Uzakdoğu menşeli malların

öldürücü fiyat rekabeti karşısında diğer ülkelerin fiyat rekabeti şansının kalmadığını söylemek çok da iddialı olmayacaktır. Bu durum ülkemiz için de geçerlidir. 2004 yılı itibariyle giyim sektöründe Kanada'ya ihracatımız ancak 69 milyon Kanada dolarıdır. Bütün tekstil ve deri sektörünü dikkate aldığımızda yıllık ihracatımızın 172 milyon Kanada Doları olduğunu görmekteyiz. Toplam ithalat hacmiyle karşılaştırıldığında, dünyanın önemli giyim ihracatçılarından olan ülkemizin, böylesine büyük ve zengin bir pazarda, olması gereken yerin çok gerisinde olduğunu düşünülmemektedir.

Giyim ve ayakkabı pazarının ana aktörlerine baktığımızda, ABD ve Çin'i görmekteyiz. Diğer önemli ülkeler Hindistan, Meksika, Bangladeş ve İtalya dikkati çekmektedir. Coğrafi yakınlık ve NAFTA nedeniyle Kanada ile entegre olmuş ABD'yi bir kenara bıraktığımızda, Çin, Hindistan ve Bangladeş'in fiyat rekabeti avantajıyla, çokuluslu firmaların bu ülkelerde üretim yapması veya yaptırmaları sebebiyle pazarda hakim olduklarını görmekteyiz. Ancak, pazarda 355 milyon dolarlık paya sahip İtalya'nın durumuna baktığımızda, maliyetlerin ülkemiz maliyetlerinden kat kat yüksek olmasına rağmen, kalite, moda-marka ve pazarlama bilgisi üstünlüğüyle söz konusu pazardan önemli bir pay aldığını görebiliriz.

VI. TÜRKİYE - KANADA TİCARİ İLİŞKİLERİ

TÜRKİYE KANADA DIŞ TİCARETİ (2000-2004)				
(milyar \$)				
Yıllar	Ihracat	İthalat	Dış Ticaret Dengesi	Dış Ticaret Hacmi
2000	173,4	256,4	-83,0	429,8
2001	171,7	129,1	42,6	300,8
2002	240,8	314,8	-74,0	555,6
2003	219,8	237,0	-17,2	456,8
2004	341,7	368,7	-27,0	710,4

Kanada ile ülkemiz arasındaki ticari ilişkiler, 1980'den itibaren uygulanmaya başlanan dışa açık *ihracata dayalı kalkınma politikalarının* sonucunda özellikle 1995 yılından itibaren dikkate değer ölçüde artmaya başlamıştır. Bu yıla kadar 60 bin dolar ile 100 milyon dolar arasında seyreden ihracatımız 1995 yılında 100 bin doları aşmıştır. 1995 yılı ile 2000 yılı arasında ihracat artış hızında yükselmeler gözlenmiş 2000 yılında 200 milyon dolar seviyesi yakalanmıştır. 2000 yılından itibaren, 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz yılı hariç olmak üzere, ihracat artışında kayda değer bir istikrar yakalanmış ve 2004 yılına gelindiğinde genel ihracata %40'lık bir artış gerçekleşmiştir.

Aynı dönemdeki ithalat rakamlarını incelediğimizde, ihracat rakamlarının aksine yıllar itibariyle inişli çıkışlı bir dalgalanma yaşandığı gözlemlenmekle beraber ithalat rakamlarında da genel bir artış görülmektedir. 1990 yılından 2004 yılına kadar ithalatımızın 100 milyon dolar ile 200 milyon dolar arasında değişimler gösterdiğini, ancak 1995–1997 yıllarında ithalat rakamının 200–250 milyon dolar arasında yüksek bir değerde seyrettiği gözlenmiştir. 2004 yılında ise ithalatımızda % 43'lük bir artış kaydedilmiştir.

2004 yılı, son 15 yıllık performansa bakıldığında hem ihracat, hem ithalat ve hem de ticaret hacmi olarak en yüksek artış hızının yakalandığı yıl olmuştur.

Türkiye'nin Kanada'ya İhraç Ettiği Başlıca Maddeler (2004)

Ürün Adı	Değer (\$)
----------	------------

demir ve çelik	94.034.503
örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarları	36.583.407
seramik mamulleri	30.346.774
örme giyim eşyası ve aksesuarları	25.562.273
demir veya çelikten eşya	15.876.483
nükleer reaktörler,kazan;makina ve cihazlar,aletler,parçaları	13.116.626
mensucattan mamul diğer eşya,kullanılmış eşya,paçavralar	12.761.561
sentetik ve suni devamsız lifler	11.973.312
yenilen meyvalar,kabuklu yemişler,turunçgil ve kavun kabuğu	11.144.765
hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların müstahsalları	10.759.124
GENEL TOPLAM	341.736.629

Türkiye'nin Kanada'dan İthal Ettiği Başlıca Maddeler (2004)

Ürün Adı	Değer (\$)
mineral yakıtlar,mineral yağlar ve müstahsalları,mumlar	69.514.933
kağıt ve karton;kağıt hamurundan kağıt ve kartondan eşya	45.137.900
hububat	35.808.662
nükleer reaktörler,kazan;makina ve cihazlar,aletler,parçaları	33.538.373
elektrikli makina ve cihazlar,aksam ve parçaları	25.919.808
metal cevherleri,cüruflar ve kül	23.883.741
eczacılık ürünleri	21.754.803
nikel ve nikelten eşya	18.431.159
odun hamuru;lifli selülozik maddelerin hamurları,hurdalar	17.731.584
motorlu kara taşıtları,traktör,bisiklet,motosiklet ve diğer	8.336.070
GENEL TOPLAM	368.683.912

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi, Ege Bölgesi'nden Kanada'ya yapılan ihracatın en önemli kalemlerini zeytinyağı ve traverten oluşturmaktadır.

Ege Bölgesi'nden Kanada'ya Yapılan İhracatta Başlıca Maddeler (2004)

Ürün Adı	Değer (\$)
sızma naturel zeytinyağı kutulu	5.581.509
riviera zeytinyağı kutulu	3.458.865
2.yemeklik naturel zeytinyağı kutulu	1.641.806
yontulmuş veya kesilmiş traverten	1.463.241
parlatılmış,süslenmiş/işlenmiş,fakat heykeltıraşlık çalışma. yapılmamış traverten	1.088.683
I şeklinde profiller-karbon<%0,6,sıcak hadde,yükseklik<80mm.	1.017.138
yatak çarşafı-pamuktan,diğer baskılı(t 20)	837.127
domates - kurutulmuş	810.558
lizözler-havlular mensucattan,kadın/kız çocuk için (t 18)	805.277
silinmiş veya tornalanmış ancak daha ileri bir işlem görmemiş traverten	770.334
GENEL TOPLAM	36.435.007

	İmza Tarihi	İmza Yeri	RG Tarih ve No'su	Yürürlüğe Giriş Tarihi
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	26.01.1990 (parafe)	-	-	-
Tekstil Ticareti Alanında İşbirliğini Öngören Mutabakat Zaptı	27.06.1995	Ankara	-	-
Yüksek Düzeyli Ticari ve Ekonomik İstisarelere İlişkin Mutabakat Zaptı	10.04.1996	Ankara	23.08.1996- 22736	10.04.1996
Enerji Alanında İkili İşbirliği ile İlgili Mutabakat Zaptı	11.09.1998	-	-	-
Yapılan Son Yüksek Düzeyli İstisare Zaptı	22.06.2000	Ottawa	Yayımlanmıyor	-

VII. TÜRKİYE'DEKİ KANADA YATIRIMLARI

30 Haziran 2005 itibariyle ülkemizde kurulan Kanada sermayeli firma adedi 61'dir. İzmir'de ise, bu tarihe dek 4 adet Kanada sermayeli firma açılmıştır.

Kanada'nın Türkiye'deki Doğrudan Yatırımları (2000-2004)

Yıllar	2000	2001	2002	2003	2004
Yatırım Değeri (milyon \$)	687	654	670	670	766

Kanada'nın son 5 yıldır Türkiye'ye yaptığı doğrudan yatırımların değeri yukarıdaki tabloda görülmekte olup, 2004 yılında Türkiye, Kanada'nın en çok doğrudan yatırım yaptığı ülkeler arasında 29. sıradadır.

VIII. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kanada, G-7 ülkeleri arasında en fazla ithalat yapan ülkelerden biridir. Ülkemizin, Kanada'nın ithalatından aldığı pay ancak binde 2 civarındadır. İthalatının %58 ini yaptığı en büyük ticaret ortağı ABD'yi hariç tuttuğumuzda dahi ithalattaki payımız binde 4'te kalmaktadır. Söz konusu rakam potansiyel ihracat seviyemizi yansıtmaktan oldukça uzaktadır.

Kanada pazarı Türk ürünleri için rekabet edilebilecek bir pazardır ve ürünlerimize karşı her zaman yüksek bir alım potansiyeli mevcuttur. Söz konusu devasa pazardan aldığımız payı yükseltebilmek için ilgili kurumların sırf bu pazara mahsus bir strateji geliştirmelerinde fayda görülmektedir. Çünkü Kanada, devasa coğrafyasıyla, yüksek satın alma gücü, tüketim ve harcama eğilimiyle, pazarlama kanallarının farklılığıyla, siyasi ve demografik yapısıyla diğer birçok ülkeden farklılık göstermektedir.

İkinci olarak, Kanada, ABD'ye yakınlığından dolayı, ABD eksenli yapılan ticari faaliyetlerin gölgesinde kalmaktadır. Kanada pazarından devasa pay alan ülkelerin hiçbiri Kanada'yı adeta ABD'nin bir eyaleti olarak değerlendirmemekte ve Kanada'ya mahsus, tanıtım ve pazarlama faaliyetinde bulunmaktadırlar.

Kanada'da ihracat ürünlerimizin yeterince tanındığını söylemek ne yazık ki mümkün değildir. İhracatımızın 100 bin dolarlarla ifade edildiği ülkelerde bile yılda 3-4 kez fuar ve şovlar düzenlenirken, son 12 ay itibarıyla 341 milyon dolar ihracat rakamına ulaştığımız Kanada'da bu yıl hariç hiç milli katılım organizasyonunun sağlandığı fuar düzenlenmemiştir. Düzenlenen fuarlara kendi imkanlarıyla katılan firmalara ise bireysel katılım desteği verilmemiştir.

2004 yılında ihracat ürünlerimiz için en önemli gelişmelerden birisi, Kanada'nın 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren, DTÖ anlaşması çerçevesinde hazır giyim ürünlerimize uygulamakta olduğu kotayı kaldırmış olmasıdır. Zira özellikle kota uygulanmakta olan pantolon ve ev tekstili ürünlerinde yılın ikinci yarısından itibaren ihracatçılarımız zor durumda kalmaktaydılar. Söz konusu kotaların kalkmasıyla, 2005 yılından itibaren hazır giyim alanında ihracatımızda daha yüksek artışlar beklenmektedir.

İhracatımızda birinci sırada yer alan demir-çelik ürünlerimizle ilgili olarak, Kanada Uluslararası Ticaret mahkemesinde açılan dumping soruşturmalarının birisi lehimize sonuçlanmıştır. Diğer soruşturmalardan da olumlu sonuçlar beklenmektedir. Rekabet şansımızın yüksek olduğu anılan sektörde ürünlerimiz aleyhine açılan davalar ve bu davalar sonucunda uygulanan geçici dumping vergilerinin ihracatımıza olumsuz etkileri olmaktadır.

IX. ODAMIZ İLE KANADA ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Kanada İşadamları Heyetinin Odamızı Ziyareti (29.03.2000)

Montreal'de faaliyet gösteren Türk-Kanada Ticaret ve Sanayi Odası ve Konseyi (CCTC) organizasyonunda, Quebec Hükümeti Ticaret Bakanlığı Müsteşarı ve 12 Kanadalı şirket tarafından oluşturulan ticaret heyeti, 25 Mart-2 Nisan 2000 tarihleri arasında Türkiye'ye bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Söz konusu heyet, 29 Mart 2000 tarihinde, Odamıza bir ziyarette bulunmuştur.

CCTC Başkanı ve Türkiye Montreal Fahri Konsolosu Sn. G. Emin BATTİKA başkanlığındaki söz konusu heyet ile yapılan toplantıda, doğalgaz, liman, yol inşaatı ve enerji konularında Kanadalı işadamlarını İzmir'e yatırım yapmaya davet etmiştir.

Quebec ile İzmir'in prefabrik evler, tekstil ve kağıt sektöründe işbirliği içinde olmasını arzuladıklarını kaydeden Sn. Battika, heyetlerinin İzmir'de önemli iş bağlantıları kuracağına inandığını ifade etmiştir. Quebec Hükümeti Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müsteşarı Sn. Elena VOICU ise, İzmirli işadamlarını Kanada'da ağırlamaktan mutlu olacaklarını belirterek, her iki ülke sanayicisinin de bu ziyaretlerden önemli bağlantılar kuracaklarına olan inancını dile getirmiştir.

Daha sonra heyet, ikili görüşmelerde bulunmak üzere Odamız Meclis Salonuna geçmiştir. Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Sn. Bilhan BALCI'nın açılış konuşmalarının ardından kürsüye çıkan Sn. Battika, iki ülke arasındaki ticari olanaklara değinmiş, ziyaretlerinin verimli geçeceğine olan inancını yenilemiştir.

Konuşmaların ardından ikili görüşmelere geçilmiştir. 48 firmanın başvurduğu ikili görüşmeler 12.30'a kadar devam etmiştir.

Heyete Odamız lokalinde öğle yemeği verilmiş, daha sonra İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Sn. Ahmet PİRİŞTİNA ziyaret edilmiştir. Ziyaret sırasında Sn. Battika Sn. Piriştina'yı Kanada'ya davet etmiştir.

Büyükşehir Belediyesi'ne yapılan ziyaretin ardından Ege Serbest Bölgesine geçilmiştir. Esbaş Başkan Yardımcısı Sn. Nurhan D. HÜNER ve Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Sn. Fahri GÖKYAYLA tarafından heyete Ege Serbest Bölgesi ile ilgili bir brifing verilmiş ve tanıtım filmi gösterilmiştir. Heyet için Odamız

tarafından hazırlanan ziyaret programının tamamlanmasının ardından heyet aynı gün İzmir'den ayrılmıştır.

Kanada Ticaret Heyetinin Odamızı Ziyareti (25.01.2001)

'Christian Embassy' adı altında faaliyet gösteren, bir lobi kuruluşu olan Mr. Gerald Sherman Başkanlığında, işadamlarından oluşan heyet, 25 Ocak 2001 Perşembe günü saat 10:00'da Odamızı ziyaret etmiştir. Sözkonusu heyette; Sn. Gerald Sherman, (Christian Embassy Direktörü), Sn. Reed Elley (British Colombia milletvekili, Sağlık Komisyonu Başkan Yard.), Sn. Werner Schmidt British Colombia milletvekili, Sn. Gerald LuftProserve Energy Co. Firması Başkanı) ve Sn. Reginald Peterson (Southbridge Management Şirketi ortağı) yer almıştır.

Heyeti, Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Sn. Bilhan BALCI kabul etmiştir. Öncelikle heyete, Odamız faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir. İzmir'i ilk defa ziyaret eden heyet, şehrimizi çok beğendiklerini, her türlü işbirliğine açık olduklarını ifade etmişlerdir.

Odamız Mücahit Büktaş salonunda yapılan ortak toplantıda konuşma yapan Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Sn. Bilhan BALCI, iki ülke arasındaki mevcut ticaretten bahsetmiş, Odamızın Kanada pazarını tanıtmak için bugüne kadar yapmış olduğu faaliyetlerde değinmiştir.

Sn. Balcı'dan sonra söz alan Sn. Sherman, sözkonusu ziyaretlerinin ardından iki ülke arasındaki sıcak ilişkilerin gelişeceğine olan inançlarını ile getirmiş, heyette bulunan firma sahiplerinin Türk firmaları ile ortak yatırım yapmak istediklerini ifade etmiştir.

Konuşmaların ardından ikili görüşmelere geçilmiştir.

Kanadalı Parlamenter ve İşadamları Heyeti (18.01.2002)

Kanadalı parlamenterlerden ve işadamlarından oluşan bir heyet, 18 Ocak 2002 tarihinde Odamızı ziyaret etmiştir.

Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Sayın Akın KAZANÇOĞLU tarafından karşılanan heyet ile basın da katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir. İki ülke arasındaki ticari, ekonomik ve sosyal ilişkilerin geliştirilmesi yönünde dileklerin ifade edildiği konuşmaların ardından heyet ile üyelerimiz arasında ikili iş görüşmeleri gerçekleştirilmiştir.

Delegasyonda yer alan Kanada Parlamentosu'nun iki üyesi ve üç işadamı, ayrıca Kanada Ticaret Kurumları temsilcisi üyelerimizle nakliye, arazi geliştirme, yatırım ve tavuk çiftlikleri konularında temasta bulunmuşlardır.

Kanada Ankara Büyükelçiliği Ticaret Müşavirinin Odamızı Ziyareti (21.08.2002)

Kanada Ankara Büyükelçiliği Ticaret Ataşesi Sayın François LASELLE, 21.08.2002 tarihinde saat 14:00'te Odamızı ziyaret etmiştir. Sayın Laselle'yi, Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Sn. Akın KAZANÇOĞLU karşılamıştır.

Sn. Laselle, Kanada ile Türkiye arasındaki ticari ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesini istediklerini belirtmiştir. Türk işadamlarının ekonominin en zor dönemlerinde bile daha ileriye gidebilmek için gayret sarf etmelerini takdir ile karşıladıklarını dile getiren Laselle, ekonominin cereyan ettiği yerleri görmek ve bunu yapan işadamlarıyla görüşmek üzere İzmir'e geldiklerini bildirmiştir.

Sn. Laselle, Kanadalı firmaların serbest bölgede ve diğer sanayi bölgelerinde faaliyet göstermelerini arzuladıklarını ifade etmiştir.

Kanada üniversiteleri ile İzmir Ekonomi Üniversitesi arasında işbirliği imkanlarının araştırılması gerektiğini belirten Sn. Kazançoğlu, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin gelişmesini arzu ettiklerini dile getirerek, Kanadalı firmaları İzmir'de yatırım yapmaya davet etmiştir.

Toplantıdan sonra, üniversiteye bir ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Kanada Ankara Büyükelçisinin Odamızı Ziyareti (05.02.2003)

Kanada Ankara Büyükelçisi Sayın Michael LEIR ile Büyükelçilik Ticaret Ataşesi Sayın François LASELLE, 05.02.2003 tarihinde saat 09:30'da Odamızı ziyaret etmiştir.

Sayın Leir'i Yönetim Kurulu Başkanımız Sayın Ekrem DEMİRTAŞ ve Yönetim Kurulu Başkan Vekilimiz Sayın Akın KAZANÇOĞLU karşılamıştır.

Sn. Leir, sahip olduğu değerler nedeniyle önümüzdeki yıllarda Türkiye ile Kanada arasındaki ticari ilişkilerin artacağına inandığını ifade etmiş, Türkiye ile Kanada arasında ticari ilişkilerin artırılması için "ek fırsatlar" yaratılması gerektiğine işaret etmiştir.

İki ülke arasındaki ticaretin, olması gereken potansiyeli yansıtmadığını belirten Sn. Leir, İzmir hakkında daha fazla bilgi edinmek amacıyla geldiğini ifade etmiştir.

Buradaki fırsatları ve potansiyelleri Kanadalı yatırımcılara aktaracağını belirten Sayın Büyükelçi, Türkiye'nin sahip olduğu değerler nedeniyle, önümüzdeki yıllarda Türkiye ile Kanada arasındaki ticari ilişkilerin artacağına inandığını sözlerine ekledi.